

Kulturni dan, 17. 1 2005

RENSKE NIMFE

Cankarjev dom

ZGODOVINA IN PRIREDBA OPERE

Opera *Renske nimfe* **Jacquesa Offenbacha** je bila krstno uprizorjena leta 1864 v skrajšani obliki v dunajski Dvorni operi, leta 2002 je bila v Franciji izvedena koncertno, 13. 1. 2005 ob 19. uri pa je, 140 let po nastanku, doživela prvo celovito scensko postavitve na odru Gallusove dvorane Cankarjevega doma (CD) kot koprodukcija SNG Opera in balet Ljubljana, Festivalne hiše iz avstrijskega St. Poeltna in CD.

Svetovno praižvedbo so zaupali prvakom ljubljanske Opere, v petek, 14. januarja, je sledila še premiera z mednarodno solistično zasedbo. Zaradi bolezni altistke **Mirjam Kalin** je na obeh premiernih predstavah v vlogi Hedvike pela mezzosopranistka **Natela Nicoli**, odpadla pa je tudi ponovitev Renskih nimf v soboto, 15. januarja. Nadomestna predstava bo 28. januarja,

SKLADATELJ

Jacques Offenbach (1819-1880) je napisal več kot 650 skladb, od tega več kot 100 odrskih del. Začel je z enodejankami, nadaljeval z operetami, želja po operi pa ga je najprej pripeljala do *Renskih nimf* in kasneje do *Hoffmannovih pripovedk*, s katerimi je po smrti tudi prodril na operno področje.

Renske nimfe - skladateljeva prva in edina prava opera, saj Hoffmannovih pripovedk, po katerih je najbolj znan, ni dokončal - je občinstvo ob krstni izvedbi leta 1864 navdušeno sprejelo, kritika, še zlasti prowagnerjanski tisk, pa je uspeh skušala izničiti. Prav zaničljive ocene Offenbachove glasbe in porast antisemitizma prištevajo med razloge, zaradi katerih je opera za dalj časa utonila v pozabo. Kljub nezanimanju pa je glasba iz Renskih nimf živela naprej. Skladatelju je predstavljala vir za druge skladbe; uvodna vilinska pesem je, denimo, petnajst let kasneje postala slavna barkarola iz Hoffmannovih pripovedk.

NATELA NICOLI - HEDVIKA

To, na kar je med tiskovno konferenco pred premiero Offenbachovih Renskih nimf opozoril direktor ljubljanske Opere SNG dr. **Borut Smrekar**, češ da imajo dve oz. tri pevske zasedbe, ker smo v času, ko je veliko običajnih zimskih bolezni, se je žal uresničilo. Tako na premieri s slovensko pevsko zasedbo v vlogi Hedvike ni pela altistka **Mirjam Kalin**, ampak jo je nadomestila gostja **Natela Nicoli**, ki pa je bila predvidena tudi mednarodno zasedbo na drugi premieri.

Tako je Natela Nicoli pela dva večera zapored, tretji večer pa ni zmogla, zato se je vodstvo CD in ljubljanske opere odločilo, da sobotno predstavo prestavi na 28. januar, to je dva dni po sicer zadnji napovedani predstavi 26. januarja. Spričo bolezni je bila generalka za domačo in tujo pevsko zasedbo okrnjena. Za vseh deset predstav je veliko zanimanja tudi po Sloveniji in v tujini, za posamezne predstave pa je na voljo še nekaj vstopnic.

Kdo je Natela Nicoli, ki bo tako rešila premiero? Mezzosopranistka je rojena v Gruziji in prihaja iz slavne umetniške družine. Z odliko je končala študij petja in klavirja ter nadaljevala šolanje pri Lamari Čkoni, Renati Scotto, Ruthildi Boesch, Horianu Branisteanu in Margi Schiml. Po zaposlitvi v Bolšoj Teatru v Moskvi se je preselila v Avstrijo, potem pa delovala kot članica opernega gledališča v Gradcu, kjer je pela mnoge pomembne

mezzosopranske vloge. Za interpretacijo Bizetove Carmen je leta 1994 prejela nagrado nemških festivalov. Nazadnje je odmevno pela vlogo Magdalene v Rigolettu v Firencah in naslovno vlogo Carmen na Dunaju. Delala je s številnimi najpomembnejšimi dirigenti in z orkestri ter gostovala na prestižnih festivalih in v prominentnih koncertnih dvoranah.

VSEBINA

Hedvika skupaj s hčerko Armgard živi na kmetiji v nemškem Sickingenu, ko prikorakajo v vas nemški vojaki, med katerimi je tudi stotnik Franz Waldung, Armgardina mladostna ljubezen. Vanjo pa je zaljubljen tudi lovec Gottfried, ki pozna najglobljo družinsko skrivnost, namreč da je Armgard prišla na svet kot posledica zločina in je bila Hedvika takrat ogoljufana. Franz je bil ranjen v glavo in ima delno amnezijo, tako da se prebudi šele po tem, ko se Armgard po zabavi vojakov s petjem navidezno zruši mrtva. Ko se prebudi, hoče rešiti Franza, Hedvika pa se želi maščevati vojaškemu poveljniku Konradu, v katerem prepozna moškega, ki jo je pred leti prevaral z lažno poroko in je v resnici oče njene hčerke. Konrad izve resnico in želi videti Armgard. Hedviko pa Konradova nenadna človeškost gane in vsem razodene, da je on oče njene hčere. Skupaj se postavijo v bran proti vojščakom in ob pomoči renskih nimf so premagali.

ZGODBA RENSKIH NIMF

Zgodba Renskih nimf je vpeta v zgodovinski okvir krvavih kmečkih vojn v Nemčiji in v pravljичni svet starodavnih vilinskih bitij. Pripoveduje o nesrečni ljubezni in smrti kot neizbežni človekovi usodi. Libreto je hvalnica, v kateri se ljubezen zmagoslavno dviga nad vojno in v kateri ljudje slavijo ter doživijo domovino in domoljubje v kulturnem smislu.

Romantika opere ni nemškutarska, ampak ironična v duhu **Heinricha Heineja**. Offenbachove vile so tisti elementarni ženski duhovi, ki jih je ustvarila moška fantazija 19. in 20. stoletja kot projekcijsko ravnino za svoje seksualne nevroze. Tudi v Renskih nimfah gre za isti vidik zapeljevanja. Vilinski gaj in bojišče sta druga stran ene in iste medalje: strah pred (žensko) seksualnostjo, ki je v 19. stoletju kulminirala v strah pred efeminacijo (poženščenjem, pomehkuženjem) družbe, korespondira s kultom razuma in z moško heroičnim samopovečanjem, je za gledališki list zapisal **Frank Harders-Wuthenow**.

DRAMATIČNOST OPERE

Po mnenju **Jeana Christopha Kecka**, izdajatelja Offenbachovih del, glasba v Renskih nimfah preseneča zaradi modernosti, spontanosti in predvsem dramatičnosti. Velik delež pri tem imata orkestrski stavek ter pogosti zbori. Veliki zvočni učinki se prepletajo s prizori.

Ekskluzivna premiera opere, ki so jo peli v nemščini s slovenskimi nadnapisi, je nastala na sceni **Michaela Zimmermanna** in v kostumih **Alana Hranitelja**. Režiser je **Manfred Schweigkofler** iz bolzanskega gledališča, koreograf **Sandor Roman** iz Budimpešte, orkestru SNG Opera in balet Ljubljana bosta dirigirala **Dieter Rossberg** iz Nemške opere v Berlinu in stalni član SNG **Igor Švara**.

Svetovno premiero so peli **Martina Zadro**, gruzinska mezzosopranistka **Natela Nicoli**, **Branko Robinšak**, **Jože Vidic** in **Saša Čano**, premiero 14. januarja pa slovaška sopranistka **Adriana Kohutkova**, ameriški tenorist **Marc Heller**, hrvaški baritonist **Vitimir Marof** in nemški basist **Ralf Lukas**.

Opera bo v Cankarjevem domu na ogled še 17., 18., 19., 22., 24., 25., 26. in 28. januarja.

MOJE MNENJE

Opera je gotovo preseгла moja pričakovanja. Do ogleda Renskih nimf se še nisem srečala s to vejo glasbe. Najbolj me je presenetila sama scena. Celoten oder je bil izjemno dobro izkoriščen, tako si lahko videl celotno dogajanje na prizorišču, so pa malo motili nadnapisi, saj je bilo kar težko spremljati oder in nadnapise. Kot sem že omenila mi je bila zelo všeč sama postavitve, le malce preveč moderna se mi je zdela za takratni čas. Skupaj z orkestrom, efekti, kostumi in odličnimi izvajalci je tvorila celoto. Najbolj mi je bil všeč del, kjer so nastopale nimfe. Efekti so bili še posebej izraziti. Dviganje in spuščanje nimf je dodalo še en poseben drobec sami operi. Seveda je pomembno vlogo dodal tudi orkester skupaj s dirigentom.

Opera mi je bila zelo všeč in gotovo je bila vredna ogleda.